

Liberecké křemeny 1.

Koncem 80-tých let jsem pravidelně jezdil z Českého Ráje domů do Liberce. Po projetí obcí Jeřmanice mne vítala v Liberci velká plechová žirafa s nápisem "Navštivte ZOO Liberec".

Později žirafa zmizela a objevil se plošně rozsáhlý výkop, který místy dosahoval až několika metrů hloubky. Klasický liberecký perk a níže i kusy rozvětralé liberecké žuly. Obecně se mezi lidmi hovořilo o výstavbě nového motorestu. Pravidelně jsem chodil potenciální staveniště kontrolovat. Nikdy nic po celé ploše ani jedna křemenná žilka. Prostě nic. Maximálně na plochách puklin zelené zjílovatělé zbytky kdysi krystalků epidotů.

Ale nejen dnes chybí peníze na všechno. Pracovní ruch na daném území postupně ustal a po několika letech nechal staveniště nějaká dobrá duše srovnat. Potom se na "place" několikrát objevila nějaká skládka, po čase zmizela a tak se to několikrát opakovalo.

Místo kde kdysi vítala návštěvníky plechová žirafa. V popředí složeny kusy asfaltu. Stav březen 1993.

Proběhla sametová revoluce a my museli vzhůru do Evropy. A tak se rozhodlo o výstavbě dálnice. Prostě ke stávající cestě přidáme další pruhy.

Tak se do svahu směrem k obci Dlouhé Mosty zakously bagry a buldozery. S přibývajícím hloubkou svahová hlinito - perkovitá suť byla nahrazena rozvětralým libereckým granodioritem. Občas se objevila tenoučká žilka křemene s malinkými krystalky. Byly lesklé, barevně tečkované železitými a manganovými pigmenty. Velmi hojně se nacházely drobné duté otisky po vyloužených tabulkách barytu. Většinou do velikosti okolo 1 centimetru. Mocnost žilky nepřesáhla několik málo centimetrů, často zcela vyklínila. ale směrově se však dala sledovat na dlouhou vzdálenost zcela jistě více než 200m. Její směr byl paralelní s osou komunikace.

Poprvé jsem na žilku narazil koncem jara, nebo začátkem léta 1994. Když se postup prací začal jevit trochu optimisticky, tak jsem ulehl s plotýnkami. (To jsem je měl ještě všechny.) A to hned přímo do nemocnice. První měsíc jsem se ven nedostal, ale po měsíci

mne začali pouštět na víkend domů. Cestou domů na opuštěák jsem se, pokud to jen trochu šlo, vždy zastavil zkontrolovat budovatele dálnice. (Ještě že rychlost práce se za posledních 20 let nezměnila.)

V druhé polovině prázdnin, bylo mé rodině na Moravě už smutno, a tak se moje maminka s dcerou a jejím přítelem vydali za mnou na návštěvu. V sobotu 13. srpna, nechala máma omladinu spát a vydala se za mnou do nemocnice. Proběhla si město a vyzvedla mne na vycházku. Moje vozidlo parkovalo před poliklinikou, přesně tak jak to zakazoval nemocniční řád a tak jsme s mámou vyrazili domů. Ale jak bylo mým zvykem, cestou jsem se zastavil na stavbě. Máma nechtěla se mnou ven do prachu, tak počkala v autě. Nakonec to bylo dobře. Po asi 100 krocích mne záda zkroutila a musel jsem jako obvykle na kolena. Ale to jsem už byl za první hromadou mimo výhled přísného rodiče. Stavitelé dost popojeli, a žilka změnila směr a místo pravidelného sledování hrany silnice se vydala nahoru směrem do svahu. Do kopce to jde po čtyřech ještě lépe, než po rovině. Takže okamžitá rekognoskace. A hned v první minutě jsem viděl změny v mocnosti. Několik kusů žilného křemene o velikosti do 20cm. A také 3 - 4 krystalky s hranou do 3cm.

Současný vzhled blízkého okolí křemenné žíly ve svahu komunikace R 35.

Po návratu do auta si mne máma prohlédla, bystrým okem zhodnotila moje podřená kolínka a jako vždy příkladný rodič slušně zahlásila: "Jendo ty jsi ale hrozné zvíře". No a odpoledně jsem už v dlouhých montérkách vleče kopkal na žíle. Na nějaké velké práce jsem nebyl zrovna v kondici, tak jsem využil mládí, svalů a nadšení pro všechno nové, svého mladého potenciálního příbuzného. Hned první den jsme dovezli několik vzorečků a snad už nikdy nebyl úspěch v poměru k vynaloženému úsilí takový.

Práce na komunikaci. Stav 10.9.1994. Naduření křemenné žíly je pod hranou svahu vpravo od buldozeru.

První výkopové práce na křemenné žíle v Liberci - Vesci, při rozšiřování komunikace R-35.

Křemen Liberec - Vesec, stavba silnice R - 35, srpen 1994. 9 x 8cm.

Křemen Liberec - Vesec, stavba silnice R - 35, srpen 1994. Stejný vzorek z jiného pohledu.

Téměř svislá křemenná žíla se v místě změny směru díky tektonickým pohybům na dvou místech rozevřela, zvýšila svoji mocnost a tím se vytvořil prostor k tvorbě dutin. A taky tam byly. Výplň dutin tvořily vícegenerační křemenné krystaly, bez prizmat, často s průhlednou nejmladší vrstvičkou celkem bohatě impregnovanou hematitovým pigmentem. Pigmentace byla, jak je to v Jizerských horách asymetrická. Vždy 3 strany krystalů byly zabarveny více a zbytek téměř vůbec. Stejně tak poslední přírůstová vrstvička je většinou vyvinuta pouze z jedné strany. Tak se vytváří náznak kostrovitého vývoje krystalů, který je mnohdy velmi efektní. Rozdíl mezi jednotlivými generacemi - fázemi je někdy zdůrazněn barevnou změnou - náznakem hradbového vývoje, jako nevýrazná hradbová záhněda.

Křemen Liberec - Vesec, stavba silnice R - 35, srpen 1994. Spodní strana částečně vyhojeného vzorečku s náznaky hradbového vývoje.

A to by asi byla tak první část mých pracně oprášených vzpomínek. Datum, kdy jsem prvně narazil na "slušnou" dutinu jsem si zcela jistý, protože ihned po pozdě večerním návratu domů byly některé ze vzorků zařazeny a dostaly své inventární číslo. A také jsem byl velmi překvapen, že se mi, byť jsem extrémně pověřčivý na neblaze proslulou třináctku, přece jen jednou zadařilo.

Opakovaně jsem potom pokračoval ve výkopech, od hloubky dvou metrů několikrát s kolegy a přáteli, kteří mi museli pomáhat, protože jsem kus odlomené žíly nedokázal dostat nahoru z díry. Dvakrát mi stavitelé dálnice zahrnuli výkop buldozerem,.... A těchto legráckách až příště.

Květen 2015. HB.